

משה חיים פלח

בגדר היתר אשת אח ליבום

זו כרת, אלא דלא ילפוי מהכא לעלמא משום דמלוותו זכך.

וכן נראה מדברי הרשב"א לקמן (ה א) דעמד בקושית התוס' צסגין אמאי לא ילפוי בעלמא דעשה דוחה לא תעשה שיש זו כרת מאשת אח וכתב רז"ל תמיכה לי אמאי לא ניליף מאשת אח גופה דחתי עשה ודחי לאו שיש זו כרת, ומיכה אשמעתין לא קשיא לי מאי קשיא לכו מנא לן דחתי עשה ודחי לא תעשה שיש זו כרת דאלטרין עליה למיסר ולא אמרי סד"א ניליף מאשת אח גופה דהא אחינן למילף מינה הכין לעיל ודחינן מי דמי התם חדא איסורא הכא תרי איסורי אבל לרצא דקא כייל ואמר דאין עשה דוחה לא תעשה שיש זו כרת ואפי' צדחדא איסורא קשיא לי, וי"ל דשאני יצמה דאי אפשר בלאו הכי ועיקר מלותה צדחיה עכ"ל, ומשמע דאף אליבא דאמת הוי מדין עשה דוחה לא תעשה, אלא דשאני יבום דאי אפשר בלא"ה ועיקר מלוותו צדחיה ולהכי לא ילפוי מיניה בעלמא [וייעוין צרש"א צבי"ה (ה ז) דנראה לכאורה דס"ל דאליבא דאמת עשה דוחה אף לא תעשה שיש זו כרת ולא תעשה שיש זו מיתת בית דין ויעו"ש צכ"ד].

והנה האחרו' תמכו מכ"ד דמבואר דאיכא היתר אשת אח אף בלא קיום מלוה, דצפרק בית שמאי (קיא ז) תנן דיבס קטן הבא

נחלקו הראשונים בגדר היתר אשת אח ליבום האם יסודו מדין עדל"ת או דהוי דין היתר צפנ"ע, וצדרי תוס' צכ"ד נראה דיסודו מדין עשה דוחה לא תעשה, דצסגין (ג ז) הקשו אמאי לא ילפוי דעשה דוחה לא תעשה שיש זו כרת מהיתר אשת אח ותיראו משום דמלוותו זכך, וכן לקמן (ה ז) כתבו תוס' דאף דכלאים ציליית הוי משום עשה דוחה לא תעשה ליבא למילף מהתם בעלמא דשאני התם דמלוותו זכך וכהיתר אשת אח ליבום, ומשמע דאף אליבא דאמת הוי מדין עדל"ת אלא דכיון דמלוותו זכך עדיף ולא ילפוי לעלמא.

וכן נראה מדברי התוס' צפרק הבא על יצמתו דהתם (נד ז) אמר רב הונא רמז ליצמה שאסורה צחיי בעלה מנין כו' אמר קרא ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא וכי אשת אחיו נדה היא אלא כנדה מה נדה אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן בשעת איסורא צכרת אף אשת אח נמי אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן צחיי בעלה צכרת, וכתבו תוס' שם וז"ל דכיון דשריא רחמנא אחר מיתת אין סברא לומר דאסירה צחיי בעלה דלא מיסתבר שהיה צא הכתוב לומר דחתי עשה ודחי לא תעשה שיש זו כרת אי לאו דמוכה קרא צהדיא עכ"ל, ומשמע דמ"מ אחר דמוכה קרא צהדיא אמרינן דהוי מטעם עשה דוחה לא תעשה שיש

ועתה דמלנו זשיעת רזינו תס גזי כלאים זלינית דחייל דין הותרה אף דזפשוטו ודאי יסודו מדין עשה דוחה לא תעשה כמזואר זסוגין, ועטמא דחייל דין הותרה משום דאי לא יחול אלא דין דחיה גרידא אכתי חשיבא אשה אסורה ולא תפסי זב קידושין ולא מיקיימא מלות יזום [והיינו דרך דזאמת תפיסת קידושין תליא זאיסור זיאה, אלא דמ"מ דחייב גרידא לא משויא ליזמה לאשה המותרת ואכתי חשיבא אשה אסורה ולא הוו תפסי זב קידושין ולהכי זעינן לדין הותרה דעי"ז חשיבא אשה המותרת ותפסי זב קידושין] ואי נמי משום דמלוותו זכך.

ועוד תמכו האחרו' דהא הרשב"א זפרק החולץ (מא א) כתז דאף למ"ד דהותרה ונאסרה וחזרה והותרה תחזור להיתירה הראשון היינו להיתרה ולא לזיקתה, ואף דליכא מלוה שריא דכיון דזשעת נפילה הותרה לו שזז אי אפשר ליאסר זב משום אשת אח יעו"ש, והרי לדברי הרשב"א היתרא דאשת אח הוי משום עשה דוחה לא תעשה, והיאך מותרת אף זמקום דליכא מלוה.

ויעוין זקוב"ע (סי' ע סק"ז) שכתז דמוכח מדברי הרשב"א דלא הוי מדין דחיה כלל^א ומשום דפשוט דאף לר"ת דכלאים זלינית הוי הותרה הרי אינו אלא כל זמן דאיכא מלוה זלינית זבגד, אך אס תזבעל מלות זלינית מהזגד ודאי דהדר איסור כלאים, וה"ז זיזמה כיון שפקעה מלות יזום אמאי לא הדר איסור אשת

על יזמה גדולה תגדלנו, ושיעת התום' זכ"ד (זב ג, סח א, קידושין יט א) דקטן לא קני יזמתו כלל מדאורייתא ומדזריהס זפרק החולץ (זב ג) נראה דלית ליה קיום מלוה כלל [וכן דקדקו האחרו' מדברי תום' (זב א) דליכא קיום מלוה זלא קנין, ויעוין עוד זתום' (יה ז) דלז"ש דמאמר קני מדאורייתא סגי זזה למלות יזום ודלא כהרמז"ן (כט ז) יעו"ש] ואעפ"כ אית זיה היתר אשת אח, וכמו כן משמע זר"פ החולץ דאף לריש לקיש דזיאת מעוברת לא שמה זיאה מ"מ כל דהפילה לזסוף פעורין מן הקרבן דאיכא היתר אשת אח, וכתזו התום' שס דאף דליכא קיום מלוה מ"מ איכא היתר אשת אח דומיא דקטן זבא על הגדולה, וחזינן דאיכא היתר אשת אח אף היכא דליכא קיום מלוה.

ועוד תמכו האחרו' דזתום' לקמן (זב ז) כתז [גזי ח"ל דאסירי זזיאה שניה] וז"ל ואין להתיר זיאה שניה מטעם דנעשית אשתו לכל דבר דאינה נעשית כאשתו אלא היכא דשרי ליה זלא דחייב אצל חייזי לאוין אפילו זיאה ראשונה לא שריא אלא משום דאתי עשה ודחי לא תעשה וזיאה שניה דלית זב עשה לא דחיא עכ"ל, ומשמע דהיתר אשת אח הוי היתר ואינו מדין דחייב, ויעוין עוד זתום' וזתום' ישנים (ח ז) ויעוין זתום' ישנים השלם שס.

וביארו האחרו' [יעוין זחי' הגר"פ (סי"ק ז) ועוד] דאף דיסוד הדין הוי משום עשה דוחה לא תעשה, מ"מ מכת זב חייל דין הותרה,

^א **ויעוין** עוד זקוב"ע (סי' א' סק"ח) דנתקשה לדברי הרשב"א היאך שייך דין הואיל ואישתרי, וכתז דע"כ סוגיא דהתם כמ"ד לא תחזור להיתירה.

גופה שהותרה לכהן ולגזיר לעמא למת מצוה
 דלאו שז ואל תעשה הוא, היינו טעמא דלא
 גמרינן דהתם לאו כבוד הצריות דחי את ל"ת
 ידידי דמטיקרא כשנכתב לא תעשה דעומאה
 לא על מת מצוה נכתב כשם שלא נכתב על
 הקרובים ככהן הדיוט כו' פי' לפירושו דלאו
 דכהן כיון דליתיה אלא לאו דלא יעמא ומפיק
 מיינה מת מצוה הא ליתיה ללאו אלא בשאר
 מתים, לא יעמא אלא למת מצוה או לקרובים,
 וכב"ג לאו דיחוי הוא דחד שמא הוא ולא
 מיקיים האי אלא דדעבר על האי, אין קצורת
 מת מצוה בלא עומאה לעולם, אצל עשה דפסח
 אי נמי סדין צלינית, כיון דעשה דפסח ולאו
 דכלאים משאר מצות הוא, כי אחי עשה דמת
 מצוה או דלינית ודחי לכו כי האי גוונא מיקרי
 דיחוי, דהא איבו גופיה מזי למיעבד מצוה
 דפסח ולינית כי לא עבר עלייהו כלום, הילכך
 כי עבר עלייהו בלאו אי נמי בעשה מצוה הוא
 דדחיא לכו, ודמיה הא מילתא להכיח מילתא
 דמס' יצמות דאמרי' התם שאין עשה דוחה
 ל"ת שיש בו כרת ויצמה האסורה עליו איסור
 ערוה אינה עולה ליצום, והוא גופה מצות יצום
 לא תעשה של כרת הוא, דאשת אח כרת יש בה,
 אלא עשה דיצמה לגבי לאו דאשת אח לא
 מיקרי דיחוי דהא ליתיה אלא בהכי, וערות

אח יעו"ש, אך לפ"ז תיקשי מדברי הרשב"א (ה)
 (ה) דמצואר דיסוד היתרא דאשת אח ליצום הוי
 מדין עדל"ת², ויעוין להלן.

והרמב"ם (פ"א מ"ב) וחלוהה ה"ז) כתב וז"ל
 מאחר שמת אחיו בלא ולד נסתלק
 איסור ערוה מעל כל נשיו לפיכך תופסין בהן
 הקידושין כשניות עכ"ל, ועמדו האחרוי'
 דמשמע דאין זה היתר מדין עדל"ת אלא
 צמיתה פקע איסור ערוה דאשת אח, וכן
 דקדקו עוד מדברי הרמב"ם (בה"ט איסורי
 ביאה (פ"ג ה"א) וז"ל אשת אביו ואשת בנו
 ואשת אחיו ואשת אחי אביו ארבעתן ערוה
 עליו לעולם בין מן האירוסין בין מן הנישואין
 בין שנתגרשו בין שלא נתגרשו בין צהיי בעליהן
 בין אחר מיתת בעליהן חוץ מאשת אחיו שלא
 הניח בן עכ"ל, ומדוולרך הרמב"ם להוליא מן
 הכלל אשת אחיו שלא הניח בן, אך דאירי הכא
 בה"ט עריות ולא צדיני יצום, משמע דהוי היתר
 צדיני עריות, דאשת אח שאין לו צנים לא
 נאסרה באיסור אשת אח.

ובקוה"ע (סי' ע סק"ג) הביא דברי הרמב"ן
 צתורת האדם (עין הכהנים) וז"ל
 צרם נראין דברי רש"י ז"ל שכתב ומטומאה

² **רא"ף** דהאחרוי' יודדו דיצמה שהותרה ונאסרה וחזרה והותרה אף דאינה חוזרת לזיקתה, מ"מ אכתי אית לה שם יצמה
 ולהכי אכתי מותרת היא, ולהכי צעינן קרא ד"נעשית כאשתו" דס"ד דאחר היצום פקע הימנה שם יצמה וציה
 מודה הרשב"א דהדרא לאיסורה, אך לכאורה כ"ז אינו אלא אי נימא דהוי היתר מחדש ביצום, אך לדברי הרשב"א דיסוד
 הדיון משום עדל"ת לא סגי דאית לה שם יצמה, כל דבעלה הימנה מצות יצום.

אך נראה לדון ליישב קושיית הקוב"ע, ע"פ מה דליודדו האחרוי' דאיסור קרובות אחר גירושין ומיתה אינו אלא משום
 דנאסרו מעיקרא לעולם אך סיבת האיסור עלמה בעלה (וכן נקט הקוב"ע צ"ט יז יעו"ש) ומעתה ו"ל דכוונת הרשב"א
 דכל דבעת מיתה הותרה ופקע איסורה הראשון [ואף דיסוד הדיון מכח עדל"ת מ"מ מכח זה חייל דין הותרה ופקע
 האיסור] שזו אי אפשר דתחזור ותיאסר כיון דהשתא לית בה את סיבת האיסור, ול"ד לכלאים צלינית דכל עשה איכא צנגד
 את סיבת האיסור [ויעוין בה"ט להלן משנ"ט צד' הרמב"ן צפרק הבא על יצמתו].

(סק"ג) כתב לבאר דאף דהוי הותרה מ"מ יסוד הכיתר מחמת המלוא, ושפיר מליין למילף לעלמא דעשה דוחה לא תעשה (ויל"ע משון הרמז"ן שנת שס) וכתב דלפ"ז מוכח מדברי הרמז"ן דכיתר אשת אח הוי הותר מכללו, דאל"כ הא אכתי איכא למילף דין דחיה מהתם, כשם דילפי' דין דחיה מכלאים צלילית אף דהוי הותרה, ונתקשה עפ"ז דא"כ היאך שייך לדון צזה דין הואיל ואישתרי וית' עוד לקמן.

מיהו יש להעיר דיעוין דדברי הרמז"ן שם צסו"ד דהקשה וז"ל וא"ת לא תעשה דעומאה מיבת לידחי, כגון צא צעמאה צאין עמו צעמאה אפי' צעומאה דאורייתא, דהכא והכא כבוד הצריות הוא, ותי' וז"ל כיון דליכא למיגמר שאר לאוין מיניה דין מיוחד הוא צמת מלוא דומיא דקרובים, ולא ילפינן מיניה אלא צדלא אפשר אלא ציה שכך התיר הכתוב מת שאין לו קוצרין עכ"ל, והנה מקושייתו מצואר להדיא דלא הוי הותר מכללו, דא"כ מאי קשיא ליה דנילף מיבא דלאו דעומאה ידחה צמקום כבוד הצריות, אלא דתי' דהוי דין מיוחד צמת מלוא ולא התיר הכתוב אלא צזה, אך משמע דגם צתירונו הוי דין היתר על הלאו, אלא דכיון דלעולם כן הוא, ומעיקרא ניתנה המלוא לקיימה צאופן האסור, לא חשיב דחיה, כיון דהכיתר נאמר צעיקר האיסור, אך מ"מ הוי דין היתר?

אשת אחיך לא תגלה אלא צמקום שאין צנים ליצום, וליתיה לכרת ולא ללאו צהכי דהא לא מלי מיצם אלא צהכי כו' עכ"ל.

וכן מצואר צדברי היר רמה צסנהדרין (נג צ וכו' צקוב"ע שס) אי קשיא לך מאי שנא גצי איסור אשת אח דאתי עשה ודחי את ל"ת שיש צו כרת ואפי' צציהא שניה וקי"ל דאפי' גירשה מותר להחזירה ואלו גצי חייבי לא תעשה קאמרינן דלא אתי עשה ודחי את לא תעשה אלא צציהא ראשונה, לא תיקשי לך דשאני איסור אשת אח דכי קא מידיחי צמקום יצום לאו משום דאתי עשה ודחי את לא תעשה הוא דמידיחי אלא משום דכיון דלא משכחת יצום אלא גצי אשת אח ממילא שמעת דלא אסר רחמנא אשת אח אלא שלא צמקום יצום כגון היכא דיש לו זרע אצל היכא דמת צלא זרעא לא אסרה תורה.

ויעוין צקוב"ע דין צכוונת הרמז"ן, האם צכוונתו דהוי הותר מכללו ממש דומיא דחלצ חיה דעיקר האיסור לא נאמר צזה, או דעיקר האיסור נאמר אלא דאית ציה היתר מכח המלוא.

וכתב שם להוכיח דהוי הותר מכללו, דהנה שיעת ר"ת (צתום' מנחות מ צ) והרמז"ן צמסכת שנת (קלצ צ) דכלאים צלילית הוי הותרה (וע' צדבריו צסוגין ד צ) וקשה היאך ילפי' מהתם דעשה דוחה לא תעשה, וצקוב"ע שם

² **רמה** דהוכיח הקוב"ע מכלאים צלילית, דאף מהותרה מליין למילף דין דחיה, כבר עמדו דלשון הרמז"ן צצנת דאמרינן כגון מילה צצרת סדין צלילית לאו למימרא דמילה צצרת משום דאתי עשה ודחי לא תעשה הוא דהא צצרת עשה ולא תעשה הוא ולא אתי עשה ודחי ל"ת ועשה ולא אחיה אלא מתורת ק"ו כדאמרינן לעיל, אלא כגון קאמרינן, וכן אני אומר שסדין צלילית לאו מתורת עשה ולא תעשה הוא דמידיחי שא"כ כל מקום שאפשר לקיים את שתיבן מועב, וצמס'

מיתת בעלה דמארה, גלי שאין בכלל איסור אלא אשת אח במקום דליכא לך יצום דהיינו יש לה צנים בחיי בעלה, אבל אין לה צנים אפילו בחיי בעלה כיון שאלו עמדה אלו סופה להתייצב מתחלה לא חל עליה שם אשת אח כלל, ואם תאמר יש לה צנים לאחר מיתת בעלה למה לי לרצויה לקמן, הריא לא קשיא מידי דכל שמה דאישות ריך לרצויה בלאחר מיתה כיון שנעקר ממנה אותו השם, וכן הלריכו רצוי לאשת אצוי ולכלתו צפרק ארבע מיתות (סנהדרין נד א) אבל איילוניות וסרים ליכא צבו לך יצום, ואשת אחיו שלא היה בעולמו כיון דליכא דין יצום גמור ואמר רחמנא לא ייצם ש"מ באיסוריה קאי שכרי מתחלטה לא נראית לו וחל עליה שם אשת אח כן נראה לי עכ"ל, ומבואר מדברי הרמב"ן דלולי קרא סלקא דעתין דכל אשת אח דאית צב לך יצום לא נאסרה כלל, ולכאורה להך לך גדר היתר אשת אח היינו דיותר מכללו וכחלצ חיה וכדנקט הקוב"ע, אולם יתכן דאחר דגלי קרא דאשת אח שאין לה צנים בחיי בעלה אסירא, אמרינן דהוי דין היתר וכדנתצאר [ועוד תירץ הרמב"ן שם וז"ל עוד יש לומר כיון שכשפרע הכתוב אשת אח שאין לה צנים למארה פרע, אי אפשר לומר הא שאר כולו

ובפרק הבא על יצמתו (נד ז) אמר רב הונא רמז ליצמה מן התורה מנין מנין הא כתיב יצמה יבא עליה אלא רמז ליצמה שאסורה בחיי בעלה מנין היא אסורה היא מדאמר רחמנא לאחר מיתת בעלה שריא מכלל דבחיי בעלה אסורה, ודלמא לאחר מיתת בעלה מארה בחיי בעלה רשות אי נמי לאחר מיתת בעלה אין בחיי בעלה לא ולא הבא מכלל עשה עשה, אמר קרא ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא וכי אשת אחיו נדה היא אלא נדה מה נדה אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן צשעת איסורא צכרת אף אשת אח נמי אף על פי שיש לה היתר לאחר מכאן בחיי בעלה צכרת, ויעוין חידושי הרמב"ן שם דתמה וז"ל הא דאמר רב הונא רמז ליצמה בחיי בעלה מן התורה מנין קשיא לי הא הכל היו בכלל איסור אשת אח כשפרע לך הכתוב אשת אח שאין לה צנים לאחר מיתת בעלה דשריא ומארה הא שאר כל הנשים כדקיימן קיימן, דאי לא תימא הכי אלא איילוניות ואשת אחיו שלא היה בעולמו נימא דשריין אף על גב דפטרניבו רחמנא מיצום.

ותירץ הרמב"ן וז"ל ואיכא למימר כשפרע לך הכתוב אשת אח שאין לה צנים לאחר

מנחות צ"ב התכלת (נד ז) אמרינן דאפי' לעלית של אמר עבדין לכן של פשהיס, אלא מדין הקישא אחי לן סדין צליות דכתיב לא תלצש שטענו אמר ופשהיס יחדיו גדילים תטעה לך כדאמרינן צפ"ק דיצמות וצמסכת מנחות פירשתי זה צס"ד עכ"ל, ומשמע לכאורה דאיו מדין דחיה כלל, ולא דמכה דין דחיה חייל דין הותרה, ולפ"ר יל"ד ליישב, דצבירה ליה להרמב"ן דסוגין דילפי' עדל"ת מכלאים צליות ע"כ דאזלא דלא כריש לקיש (ויעוין ברמב"ן צסוגין ד ז) וע"כ דלדין דקרי'ל כ"ל דין כלאים צליות איו מדין עדל"ת אלא היתר מחודש, ולדין ילפי' עדל"ת מראשו וכך מ"ד צנזר (נח א).

נראה לכאורה צכוונת הרמב"ן, דהוקשה לו דהא כשנתגרשה תו לית צב לך יצום ואמאי ס"ד דשריא, וצב תירץ משום דמתחילה לא חל עליה שם אשת אח כלל ונראה צביאור הדברים ע"פ מה דלידדו האחרו' דיסוד איסור קרובות אחר גירושין איו מחמת דותרה אישות, אלא משום דמעיקרא נאסרה לעולם, והכא הרי כל זמן דהיתה אשתו היה צב לך יצום ולא חל עליה איסור אשת אח, ומשעה שנתגרשה דתו לית צב לך יצום הרי השתא תו לית צב סיבת האיסור כלל.

דכתיבה זה רחמנא עכ"ל, ואם איתא דאשת אח שאין לו צנים לא נאסרה כלל, אמאי לא תפסי זה קידושין, וצ"ל הגרנ"פ (סי' ז') כתב דאף לרש"י לא הותרה אלא ליצום, ולהכי כלפי תפיסת קידושין דעלמא אכתי חשיבא ערוה דאשת אח.

והנה אצא שאול סצר (לט ז) דהבא על יצמתו לשום נוי ולשום אישות הרי זה כפוגע בערוה וקרוב הולד להיות ממזר, ונטיית הריעצ"א (נג ז) דאינו אלא מדרבנן, אך שיטת הרמב"ן (לט ז) דאצא שאול מדאורייתא קאמרי, ועמדו האחרו' דהרי מוכח צכ"ד דאיכא היתר אשת אח אף בלא מלות יצום כלל, וכדחזינן בקטן הבא על הקטנה דשיטת תוס' צכ"ד (לה ג, סה א, קידושין יע א) דמדאורייתא לא קני לה כלל [וכן שיטת רש"י במכילתין (זו ז) ודלא כשיטתו בקידושין (יע א)] ורעפ"כ איכא היתר אשת אח וכדתנין בפרק בית שמאי (קיא ז) דקטן הבא על הגדולה תגדלנו, מיכו שיטת הרמב"ן (זו א) דקטן קונה יצמתו מדאורייתא לכל דבר ולא נתמעט אלא מחיוב מיתה (וייע"ש דעמד בסתירת דברי רש"י) ולפ"ז צפשוטו ודאי איכא בזה מלות יצום [ואף לשיטת הראשונים דאין

כדקיימי קיימי אלא שארא דעלמא רשות יניבו, ומיכו כיון דרבי רחמנא לאיסורא קמייתא אשת אח צחיי בעלמא ולאחר מיתה וכן אשת אח מן האם, שמע מינה דכל שלא במקום מלוה כדקיימי קיימי ומינייכו גמרינן לאיילונית וסרים ושלא היה בעולמו ולכל אשת אח שלא במקום מלוה דצכרת עכ"ל].

והאחרו' דקדקו צשיטת רש"י דהוי דין היתר ואינו מדין עדל"ת, דצכל דוכתא דליכא מלות יצום ואיכא היתר אשת אח פירש רש"י משום דהוי כאשת אח שיש לו צנים, ומשמע דאשת אח הראויה ליצום לא נאסרה כלל, ולהכי צכל מקום דאיכא איסור אשת אח הולך רש"י לצאר דהויא כאשת אח שיש לו צנים.

אולם תמכו בזה דהא צפרק רבן גמליאל (נג א) ציאר רש"י עעמא דמאמר יצמין אינו אלא מדרבנן וז"ל נתן לה כסף או שוב כסף ואמר לה התקדשי לי במאמר יצמין ואף על גב דיהב לה מידי לאו קידושין גמורים הן כקידושי תורה שהרי אין קידושין תופסין באשת אח והתורה לא התירה לו ליעשות כאשה נכרית אלא כסדר המלוה וציאה הוא

¹¹ **ואף** דקטן לאו צר מלוה הוא, אך יעוין צחידושי רבינו חיים הלוי (פ"ה מקרבן פסח) דציאר הא דקטן שהקריבו עליו פסח עולה לו ופטור מלעשות פסח שני ול"ד לאכל מנה צעת שעותו וציאר הגר"ח וז"ל באמת נראה, דגם דין קיום המלוה חלוק מנה מפסח, דצפסח עיקר המלוה חלה על החפלא של מעשה המלוה, שהוא הקרבת הקרבן שעולה לו, דצזה שהקרבן עולה לשם בעליו הוי קיום המלוה שצו ממילא, וצכ"ג דקיום המלוה נעשית ממילא, שצו דהר דינא דחז"ל דין קיום המלוה גס צחרש שועה וקטן, כיון דמעיקר הדינים לא הופקעו, משא"כ צמלות אכילת מנה, דבעלמא מעשה המלוה דהוא אכילת המנה ליכא שום חלות דין על החפלא, ורק דחוצתו צהמלוה היא דמשויב ליה לקיום מלוה, וע"כ שפיר אמרינן דצחרש שועה וקטן דלאו צני חיובא יניבו ממילא ליכא צבו גס דין קיום מלוה כלל. ולפ"ז מיושב היעב הא דפסק הרמב"ם דלכשהגדיל פטור מפסח שני כיון דקיים גס מלות פסח, משא"כ צמלה דליכא קיום מלוה צחרש שועה וקטן, ע"כ מתחייבין צה לכשנעשו

נוי, וממילא אכתי הויא היצמה ערוה לתפיסת קידושין [וכמצואר ברש"י (גז ה) דכל זמן דלא קנאה ונעשית כאשתו הויא ערוה לתפיסת קידושין] ולהכי ס"ל דהולד ממזר, ולפ"ז ז"ל דהא דקאמר אבא שאל דכרי זה כפוגע בערוה היינו בערוה לתפיסת קידושין.

אולם במקור"א (סי' לו סק"א) כתב הקובץ הערות דה"כ אבא שאל פליג על דינא דמעוברת, וסבירא ליה דאיכא איסור אף צביאת מעוברת וצביאת קטן [ואין לתמוה דהא סתם מתניתין דפרק קמא כאבא שאל מדתנן מן החליצה ומן היבום וכדאמר' בגמ' (ג א) דהא בלא"ה מצואר ברמז"ן (לט ג) דסתם מתניתין דבבא על יצמתו דביאת שוגג קונה דלא כאבא שאל, וא"כ יתכן דה"כ סתם מתניתין דהחולץ גבי מעוברת וסתם מתני' דבית שמאי גבי קטן דלא כאבא שאל] ומשום דסבירא ליה דלא הותר איסור אשת אח אלא לצביאת מלוא יעו"ש [וכבר עמדו לדדברי הקוב"ע אלו יש ליישב מה דתמה הקוב"ע (סי' ע"ו סק"ז) לשיטת הראשונים דאשת אח הותר מכללו במקום יבום דא"כ מאי שייך בזה הואיל ואישתרי, אך להכ"ל ניחא דהא סוגיא דהתם אזלא כאבא שאל, דהא חתינן ליישב צרייתא

קטן קונה כלל מדאורייתא יתכן דלא נתמעט אלא מקנין יבום ולא ממלות יבום, להכך שיטות דמלות יבום לא תליא בקנין, אך מדברי התוס' (גה ג) מצואר לכאורה דליכא כלל מלות יבום בקטן, וכן דקדקו באחרו' מדברי תוס' (ג א) דמלות יבום תליא בקנין ויעוין עוד בתוס' (יה ג) דלצ"ש דמאמר קונה קנין גמור במאמר גרידא נתקיימה מלות יבום, אך הרמז"ן (כט ג) פליג דאף לצ"ש ליכא מלות יבום אלא צביאה יעו"ש].

אולם אכתי תיקשי מביאת מעוברת לריש לקיש, דאף דלא קנאה מ"מ ליכא חיוב קרבן כמצואר ברמז"ן (גה ג) ובתוס' ובכל הראשונים שם [והרמז"ן שם הביא דיש טועין דלריש לקיש באמת איכא כרת וקרצן יעו"ש] ומצואר בתוס' שם דליכא מלות יבום אלא דאעפ"כ איכא היתר אשת אח וכ"כ מדברי הרמז"ן שם, ולא מסתברא כ"כ דלאבא שאל באמת חייבין בקרבן.

והקובץ הערות במקור"א (סי' ג' סק"ו) כתב לחדש דמודה אבא שאל צבא לשם נוי דעלם הביאה מותרת, דלא גרע מביאת מעוברת, אלא דס"ל דחינו קונה צביאה לשם

צני חיובא עכ"ל (וייעו"ש כד"ד) ונראה דה"כ צבאת יבום, כיון דיסוד המלוא בחפלא, דהיצמה טעונה יבום, שפיר הוי מלוא אף בקטן, ויעוין בצרכ"ש (סי' ג) בענין מלוא"ע ביבום ואכמ"ל.

¹ **ויעוין** עוד בקוב"ע (סי' א' סק"ז) לדדברי הרשב"א (מא א) דלמ"ד תחזור להיתירי פקע איסור אשת אח בצניפלה ע"כ דהך מ"ד דלא כאבא שאל, אך כבר הקשו דכרי מצואר ברש"א דרבי יוחנן (י ג) סבר דפקע לגמרי איסור אשת אח בצניפלה וכרי ריו"ח גופיה סבר (כחובות סד א) כאבא שאל, וז"ל כדלידד עוד שם דעת הרשב"א דאבא שאל מדרבנן קאמר, ובאמת יעוין בתשרי הרשב"א (ח"א סי' אף קסה) שכחב וז"ל אינו מולא ביצמה כרת בשום דך כ"ו ואי משום שנושא משום ממון כמשנה אחרונה דאמרו מלות חליצה קודמת דבבא לה כאבא שאל אף הם לא אמרו אלא שחליצה קודמת ואבא שאל כאלו פוגע בערוה וקרוב להיות הולד ממזר קאמר ולא ממזר ממש עכ"ל.

וז"ל אם בא עליה צתורת קדושין וצרכונה
 לריכה גע שהרי קדושין תופשין בה אי משום
 דצכלל חייבי לאוין היא אי משום דכהונה
 גדולה איפשר לאחותי מינה ויש אומרין שאף
 צכלל נד שבצעילה לריכה גע מגזירה שמא
 יאמרו קנאה ויואלה צלה גע, וצדין הוא גם
 כן שלא תהא לריכה חליצה שכל שאינה
 עולה ליבום אינה עולה לחליצה וכן הדין דכל
 דלא רמיא קמיה ליבום חליצה למה וברי אין
 חליצה חלה סלוק הזיקה וכמו שאמרו בתלמוד
 המערב (פ"א ה"א) מה את סבור חליצה קנין
 אינה חלה פטור ואם אין זיקה אין חליצה חלה
 שחכמים הלריכוה חליצה גזירה משום
 אלמנה מן האירוסין כו' עכ"ל, והדברים
 לריכים ביאור עובא, דעד כאן לא דנו באחרו'
 האם איכא אשת אח בחילו"ע חלה משום
 דטענות חליצה, אך לדברי המאירי דגופיה
 דנקט דפטרי מחליצה מדאורייתא אמאי לא
 יבא בהן כרת דאשת אח.

ובפשוטו מבארים צזה דסבירה ליה להמאירי
 כהנך שיטת דאיסור אשת אח
 הותר מכללו במקום יבום, ולא נאסרה חלה
 אשת אח שיש לו צנים, וכן צכלל מקום
 שהפקעה מן הפרשה וכגון היבא דאיכא
 פטור ערוה, וכן איילונית ואשת אחיו שלא היה
 צעולמו וכיו"צ, אך בחייבי לאוין ועשה דליכא
 כלל פטור והפקעה צפרשת יבום, חלה דלא מצי
 לייצמה כיון דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה,
 וממילא פטורה אף מן החליצה, דכל שאין עולה
 ליבום אין עולה לחליצה, אך כיון דלית בה
 פטור מדיני יבום לית בה כרת דאשת אח
 [ויעוין צקוה"ע (ס' ה' סק"ט) דעמד צקושיית

דעליה (ג צ) דקתני בה נמי "מן החליצה ומן
 היבום" כצמתני' דדייקין מינה (ג ה) כאצא
 שאול].

אולם כבר נתקשה שם דלפ"ז נמלא דאצא
 שאול וחכמים פליגי צצ' פלוגות דלא
 שייכי זל"ז, חדא צדין היתר אשת אח, דלאצא
 שאול לא הותר איסור אשת אח חלה לציאת
 מלוה, ולרצון הותר איסור אשת אח אף לציאה
 שאינה של מלוה, ועוד פליגי צדין ציאת יבום,
 דלאצא שאול לא חשיבא ציאת יבום חלה
 צכוונה לשם יבום, ולחכמים חשיבא ציאת
 יבום אף צלה כוונה לשם יבום.

ויעו"ש מש"כ ליישב ע"פ המצוה צתור'
 הרמז"ס (פריימן סי' קט) דאצא שאול
 וחכמים פליגי אי היתר אשת אח הוה הותרה
 או דחויה [ויעוין עוד צפירוש המשנה
 להרמז"ס (ספ"ק דצכוות)] וכתב שם לחדש
 דאף אי מלוות אין לריכות כוונה היינו רק
 דעלם המלוה נתקיימה אך הגצרה לא קיים את
 המלוה כיון דאיבו לא נתכוין למלוה, וכתב
 די"ל דצכה"ג לא אמרינן עשה דוחה לא תעשה
 כיון דלגצרה ליכא קיום, ולהכי לאצא שאול
 דהוה דחויה ליכא היתר חלה צכוונה לשם
 מלוה, אך לרצון דהוה הותרה איכא היתר אף
 צלה כוונה יעו"ש [וצמקו"א נת' לדון
 צאופ"א].

והנה צצברי המאירי מצינו סתירה לכאורה,
 דהנה שיטת המאירי (כ צ) דחייבי לאוין
 ועשה פטרי מחליצה מדאורייתא וכשיטת
 הריצ"ס (צחוס' הרא"ש שם) ואעפ"כ כתב
 המאירי דאם בא עליה לשם קידושין קנאה

אולם יש לתמוה, דהנה צפרק ארבעה אחין (בג א) שני אחין נשואין שתי אחיות ומת אחד מהן ואחר כך מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת כו' צא עליה חייב עליה משום אשת אח ומשום אחות אשה דצרי רבי יוסי רבי שמעון אומר אינו חייב אלא משום אשת אח בלצד כו' ור' שמעון היבא דנשא מת ואח"כ נשא חי כיון דאיסור אחות אשה לא חייל תתייצס יצומי אמר רב אשי איסור אחות אשה מיתלח תלי וקאי חי פקע איסור אשת אח אחי איסור אחות אשה וחייל והילכך לא פקע, וצפשוטו כוונת הגמ' דכיון דאם יפקע איסור אשת אח צשעת נפילה יחול מיד איסור אחות אשה, לבכי לא פקע איסור אשת אח צשעת נפילה.

אולם הנה צפ"ק (יג ז) אמרינן דטעמא דצית שמאי דמתירין הלכות לאחין משום דצברי דאין איסור חל על איסור ולא חייל איסור אחות אשה ולא הויא לרת אחות אשה, ויעוין צמאירי שם דציתאר טעמא דהיא עלמא אסורה וז"ל ומכל מקום ליצומא אסיר אף על גב דלא חייל עלה איסור אחות אשה דכיון דמציתה ראשונה פקע איסור אשת אח מינה על ידי היצום ממילא חייל עלה איסור אחות אשה וכמו שאמרו צפרק שלישי איסור אחות אשה מיתלח תלי וקאי חי פקע איסור אשת אח אחי וחייל עכ"ל, ומצואר בלשון המאירי דאין כוונת הגמ' דאם יחול היתר אשת אח צשעת נפילה יחול איסור אחות אשה, אלא דאם ייצמנה צפועל יותר איסור אשת אח צשעת הייצום מהיתרא דנעשית כאשתו, ואז

האחרו' דבעלת התנאי תאסור לרה מדין לרת אשת אח ות' דאף דמותרת לשוק ולית צה זיקה צפועל מ"מ לית צה איסור אשת אח כיון דאין צה פטור מדינא, אלא דשם ציתאר גדר הדצר דהיתר אשת אח לא תלי צזיקה צפועל אלא צסיצת הזיקה, וסגי צסיצת הזיקה לחלות היתר אשת אח יעו"ש].

והנה האחרו' נתקשו צשיעת המאירי דתפסי קידושין דעלמא צחילו"ע, דהנה צעיקר טעמא דמאמר דרבנן פירש רש"י צפרק רבן גמליאל (בג א) דהיינו משום דהויא ערוה דאשת אח, וכצר עמדו האחרו' דלדעת הראשונים דאיסור אשת אח הותר לגמרי לכא"ל ל"ש האי טעמא, וציתרו דהוי צכלל מאי דדרשי' (נד א) ציתה גומרת צה ואין כסף ושער גומרין צה [ורש"י דהולרך לטעמא דערוה דאשת אח ס"ל דאינו מיעוט אלא מפרשת יצום אך אכתי ס"ד דתפסי צה קידושין מדין קידושין דעלמא] אך לכא"ל לפ"ז ל"צ דצרי המאירי אמאי תפסי קידושין צחילו"ע, נכי דס"ל דהותר איסור אשת אח אך הרי יצמה נתמעטה מקידושין דעלמא, ונאמרו צזה כמה דרכים.

אך יעוין דצצרי המאירי צריש פרק רבן גמליאל (ג א) דציתאר טעמא דמאמר דרבנן משום ד"כל שהיא זקוקה לו אין מקום צה לקדושין כלל ואין לה דרך קנין אלא צציתה" ובהיינו דכיון דהיא זקוקה לו ל"ש צה עוד תפיסת קידושין, וכשם דלא תפסי קידושין צאשתו המקודשת לו כצר, ואף דאין הזיקה קנין גמור, ומעתה ניחא היבא דליבא זיקה וכגון צחילו"ע שפיר תפסי צה קידושין.

שנצטלה לר"ע [וז"ל הרי יהודה אמר על תמר
כלתו לדקה ממני ואלו היתה אסורה משום
כלה אכתי חייבת היא מיתה דעריות, והא
דכתיב ולא יסף עוד לדעתה, מפני שהיתה
זקוקה ליבם והוא שלה לפי מה שהיו נוהגין
ביבומין, ודקתני כל ערוה שב"ד ישראל
ממיתין עליה בן נח מוזכר עליה אעריות
דשאר קאי ולאח אעריות דאישות עכ"ל, אולם
הרשב"א (ס) כתב לדחות כך ראיב מיחודה
ותמר וז"ל אין תמר ראיב דמותרת היתה לו
ליחודה דבר תורה משום יבמה דקודם התורה
היה יבום מותר בקרובין אלא שרלה יהודה
לנהוג בה כדרך שזותה התורה באחים לא באב
שהאח עיקר ובקי היה בענינו, ויורה על זה
צועז כן נראה לי עכ"ל.

ויצוין בקוב"ע (סי' ע"א סק"ז) דציאר דהרשב"א
סצירא ליה דיבום מתיר איסור ערוה
אפילו במקום שאין יבום מלוה אלא רשות
ודימה לדין פיקוח נפש בעוברין דמצואר
בתום' בנדה (מד' ז) דאף דליכא מלוה בהלל
עובר מ"מ איכא היתר דפיקוח"ג, דעלם ענין
פיקוח"ג דוחה איסורין' יעו"ש, וכתב שם
(סק"ח) דלפ"ז יש לומר דמודה הרשב"א (מא' ח)
דלא הוי היתר גמור כהותר מכללו אלא היתר
מכה דין היבום, ואף דליכא זיקה [מיהו מדברי
הרשב"א (ח' א) משמע דהוי מדין עשה דוחה לא
תעשה].

יחול איסור אחות אשה, והלכך לא פקע איסור
אשת אח ואסורה.

ומבואר דאף דבאמת חייל היתר אשת אח
בשעת נפילה, מ"מ לא חייל איסור
אחות אשה, ולכאורה נראה מדברי המאירי
הכא כשיעת התום' דהיתרא דאשת אח אינו
אלא מדין עשה דוחה לא תעשה, וס"ל דאינו
אלא דין דחיה, וממילא עלם האשה אכתי
חשיבא אשה אסורה ושייך בה דינא דאין
איסור חל על איסור [ואף אי נימא דמכה
דחיה חייל דין הותרה וכדבוכיחו האחרון
ממעוברת, י"ל דכיון דהך היתר אינו היתר
גמור, דהא חס תפקע המלוה הדרה לאיסורא,
אכתי חשיבא חפלא דאיסורא ואמרין בזה אין
איסור חל על איסור].

אולם לכאורה הדברים סותרים למצואר
דצרי המאירי צפרק כ"ד (כ' ז)
דבחילו"ע תפסי קידושין, דמצואר לכאורה
דאיכא היתר אשת אח אף בלא מלוה יבום כלל,
וע"כ דאיסור אשת אח הותר מכללו, ועכ"פ
דהוי דין היתר גם בלא מלוה יבום כלל, וא"כ
אמאי איכא בזה דינא דאין איסור חל על
איסור.

ונראה לדון, דהנה יעוין ברמב"ן (נ"ח א)
דבוכיה דלא הוזכרו בני נח אלא על
עריות דשאר ולא על עריות דאישות [כגון
אחות אשה ואשת אח וכו' מלבד אשת אב

¹ **ויש** להוסיף דאף דמצואר בקוב"ע (סי' מה) דיש לומר דגדר היתרא דפיקוח נפש הוי כעין דינא דעד חומש במלוות, ומשום
דחשיב כאונס, אך כך טעמא לא שייך אלא לאדם כלפי עצמו, אך ה"ל אחר ודאי דאיכא אלא מכה היתר מחודש ד"וחי
בהס" וחזינן דאף היתר זה לא תלי במלוה אלא עלם הפיקוח"ג מתיר [מיהו מדברי הקוב"ע שם נראה לכאורה דדילמא
ליכא כלל היתר בפיקוח"ג מלבד הך היתרא דהוי כאונס, וז"כ א"כ היאך מותר לעבור איסור להביל חצירון].

דפירש כדצרי הרמב"ם (בפיה"מ ובפ"ו הי"ב)
דמיירי זנשואות צעצירה וס"ד דלעפ"כ
אוסרות לרותיבן וז"ל כל שעבר האח ונשא
אחת מאלו צעצירה ולו אשה אחרת ומת הרי
לרת הערוה מותרת לזה וחוללת או מתיצמת
שאין נשואי הערוה נקראין נשואין עד שתהא
הלרה קרויה לרת ערוה כו' עכ"ל יעו"ש] והא
דצערוה איכא איסור אשת אח י"ל משום
דצערוה ל"ש אף מעשה יצום, כיון דאינה
ראויה לחישות ולתפס"ק.

והנה זגמ' (ה ה) פרכי' לשינויא דבואיל
ואישתרי אישתרי תינה היכא דנשא מת
ואחר כך נשא חי כו' ואפי' נשא מת גמי תינה
היכא דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי דחזיא ליה
דציני ציני לאלא נשא מת ולא מת ואחר כך נשא
חי לא איחזיא ליה כלל ומסקינן כי אינעריך
עליה היכא דנשא מת ומת ואח"כ נשא חי,
ותמבו התוב' ישנים שם דהיאך נשא אחות
זקוקתו ותי' דאינה אלא מדרבנן, אך המאירי
שם תירך וז"ל ויש שואלין היכי נסיב לה והא
הויא אחות זקוקתו דאסירא, ומפרש לה בתלת
אחי כגון ראובן שמת ולאה אשתו נזדקקה
לשמעון וללוי וכנס שמעון ואחר כך נשא לוי את
אחותה ומת שמעון ונזדקקה ללוי שהיא אחות
אשתו ובואיל ואיתחזיא ליה ציני ציני הוב
אמינא דלישתרי אלא דאתא עליה ואפקה
עכ"ל, ומצואר דהא דדיינינן צזה הואיל
ואישתרי אישתרי היינו מכח היתר אשת אח
דחיל צנפילה הראשונה, והדברים לריכים
צואור דהא היתר הנפילה הראשון כבר פקע
כשנתייצמה ומאי שייך צזה הואיל ואישתרי.

ומעתה נראה לדון צצואור דצרי המאירי,
דאה"נ איבו סצירא ליה דהיתר אשת
אח ליצום אינו אלא מדין דחיה, אך אין הדחיה
מחמת מלות יצום אלא מחמת עלם ענין
היצום, ואף דאחר מתן תורה ליכא היתר אלא
ציצום דאחינן, אך יצום דאחים מתיר אף
צמקום דליכא מלוה, וכיון דהיתר אשת אח
אינו אלא דין דחיה, ממילא אכתי השיצא אשה
אסורה כלפי דינא דאין איסור חל על איסור,
ולכחי לא חייל איסור אחות אשה צשעת
נפילה, אף דאית צה היתר צפועל.

ומעתה יש לומר דהא דס"ל להמאירי
דצחילו"ע ליכא כרת דאשת אח, היינו
משום דהתם גמי השיצ מעשה יצום, והא
דתפסי צה קידושין ז"ל דסצירא ליה להמאירי
דדינא דלא תפסי קידושין תלי צאיסור ציאה
צפועל, אך כל דציאתה מותרת צפועל תפסי
צה קידושין.

ויעויץ עוד צמאירי (צ צ) דהיכא דמתה הערוה
אחר נפילה צעינן לדין נאסרה, ומצואר
דאף אחר נפילה הערוה פוערת על שעה ושעה
את לרתה, ולהכי כל דמתה הערוה צעינן לדין
נאסרה, וז"צ דהא הערוה לא נפלה ליצום כלל,
וצשעת נפילה י"ל דדין לרה הוי דין איסור
צמה דהיו לרות מחיים [א"נ אף אי לרת ערוה
הוי דין פטור י"ל דפטור הערוה דידה חייל אף
צלרתה צשעת נפילה] אך היאך אוסרתה כל
שעה אחר נפילה, אך למשנ"ת יש לומר דצאמת
אף ערוה נופלת לענין היצום כקודם מתן
תורה, וסגי צזה לאסור לרתה [ויעויין צמאירי
צמתני' דשש עריות חמורות (נד' צריש פירקין)

מתייצמת אי לאו חששא דשמא תמלא אילונית
 וצפרק בית שמאי תנן קטן הבא על הגדולה
 תגדלנו וצפ' הבא על יצמתו (נב ז) גמי מרבינן
 דנקנית צביאה שלא כדרכה והעראה אף על פי
 שאין מתעברת בה עכ"ל ויעוין עוד בתוס'
 הרא"ש שם, וכבר תמכו האחרו' דמאי מייתי
 ראייה מקטן הבא על הגדולה, והרי שיטת
 התוס' (לכ ז צב"ד) דקטן אינו קונה את יצמתו
 כלל וציארו (שם) דמ"מ איכא היתר דומיא
 דמעוברת, וא"כ מאי מייתו מכתם [וי"ן].

אך למצואר דהיתר אשת אח תלי צמה דהוי
 מעשה יצום ולא צמלות יצום, יש לומר
 דעלם מעשה יצום שייך אף צמעוברת, דאף
 דכשתא לית בה מלות יצום, מ"מ לא גריעא
 מחילו"ע דלית בה מלות יצום ומ"מ מעשה
 יצום מיהא הוי, וכן צקטן כל דמתכוין לשם
 יצום, שפיר חשיב מעשה יצום, ולהכי שרי אף
 לבא שאול, וכן ניחא דברי התוס', דאתו
 להוכיח מקטן דאף ציאה שאינה ראויה
 להקמת שם חשיבא מעשה יצום, ומכ"ע הוא
 דשריא, אך אילו ציאה שאינה ראויה להקמת
 שם לא הויא חשיבא מעשה יצום, צאמת הוי
 איסור אף צקטן, ומשום דלא הותר איסור
 אשת אח אלא למעשה יצום [ולפ"ז שוב ליכא
 הכרח דמכה דין הדחיה חייל דין הותרה, ויתכן
 דצאמת אינו אלא דחיה] מיהו מדברי התוס'
 משמע דהיתרא דיצום הוי מדין עשה דוחה לא
 תעשה והיינו מחמת המורה, ולא דעלם ענין
 היצום הוא הדוחה, אך צשיטת המאירי יש
 לבאר כן [ויעוין עוד דצברי המאירי צסוגיא
 דחלץ וקידש (יא א) ואכמ"ן].

אך למשנ"ת צשיטת המאירי, דיסוד היתר
 אשת אח לא תלי כלל צמלות יצום וצזיקה,
 אלא עלם ענין היצום מתיר איסור אשת אח,
 וכל היכא דהוי מעשה יצום איכא היתר אשת
 אח, ואף צחילו"ע דליכא מלות יצום וליכא
 זיקה, יש לומר דהך היתרא שייך אף אחר
 דנתייצמה ע"י אחיו, דכל זמן דליכא צנים
 וליכא הקמת שם צפועל, אכתי שייך ענין
 היצום וחשיב מעשה יצום, וממילא שייך
 הואיל ואישתרי מכה נפילה קמייאת.

והנה האחרו' תמכו דצברי אבא שאול דכל
 היכא דבא לשם נוי ולשם אישות הוי
 כפוגע צערוה והולד ממזר, דמשמע דליכא
 היתר אלא לציאה דאית בה מלות יצום, והרי
 חזינן דאף צמעוברת וצקטן איכא היתר אשת
 אח.

ועוד עמדו האחרו' דהנה צבה דאמר' (כ א)
 דמדאורייאת חי"ל מתייצמות צביאה
 ראשונה דאתי עשה ודחי לא תעשה הקשו תוס'
 צשם הריצ"א דכיון דאין אשה מתעברת
 מציאה ראשונה היאך תתיצם והא צביאה
 ראשונה ליכא הקמת שם וציאה שניה אסירא
 ליה, ותיראו תוס' שם הרי"ז וז"ל דלא קשה מידי
 דלא צעינן שתהא ראויה להקמת שם אלא
 שהיצמה והיצם יהו ראוין להקמת שם ולא
 ממעטין אלא אילונית וסרים שאינן ראוין
 לילד לעולם אבל ציאה שאין יכולה להתעצר
 בה לא ממעטין כיון שהאשה או היצם ראוין
 לצסוף להוליד, דאל"כ תיקשה היאך קטנה
 מתייצמת לרצנן וגם לרצי מאיר היתה